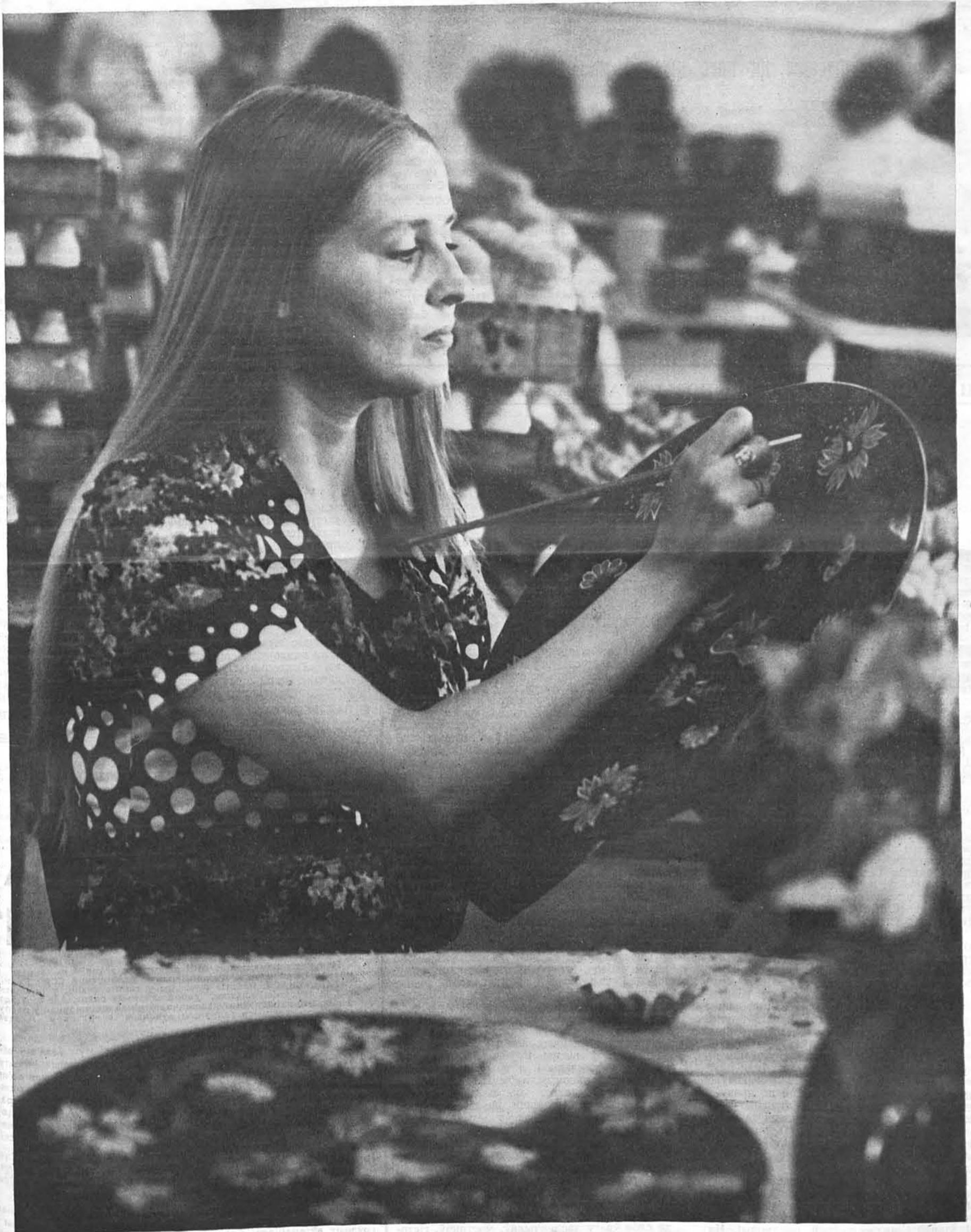

Голас Радзімы

№ 49 (1619)
6 снежня 1979 г.

ГАЗЕТА БЕЛАРУСКАГА ТАВАРЫСТВА ПА КУЛЬТУРНЫХ СУВЯЗЯХ З СУАЧЫННІКАМІ ЗА РУБЯЖОМ
(БЕЛАРУСКАЕ ТАВАРЫСТВА «РАДЗІМА»)

Год выдання 24-ы
Цана 4 кап.

Ніколі не бывае аднолькавых узораў на талерках, распісаных мастачкай Брэсцкай фабрыкі сувеніраў Людмілай ХАНЕВІЧ. Ubачыш рамонкі, васількі, званочки і адразу прыгадаеш родную вёску, жытнёвае поле ў спякотны летні дзень...
Інфармацыю аб Брэсцкай фабрыцы сувеніраў чытайце на 8-й старонцы.

Фота С. КРЫЦКАГА.

ПЛЕНУМ ЦЭНТРАЛЬНАГА КАМІТЭТА КАМУНІСТЫЧНАЙ ПАРТЫІ САВЕЦКАГА САЮЗА

27 лістапада 1979 года адбыўся чарговы Пленум Цэнтральнага Камітэта КПСС.

Пленум заслухаў даклады намесніка Старшыні Савета Міністраў СССР, старшыні Дзяржплана СССР М. Байбакова «Аб Дзяржаўным плане эканамічнага і сацыяльнага развіцця СССР на 1980 год» і міністра фінансаў СССР В. Гарбузава «Аб Дзяржаўным бюджэце СССР на 1980 год і аб выкананні Дзяржаўнага бюджэту СССР за 1978 год».

На Пленуме з вялікай прамовай выступіў Генеральны сакратар ЦК КПСС Л. Брэжнеў, які, у прыватнасці, адзначыў: «Пытанне, якое мы сёння абмяркоўваем, мае вялікае эканамічнае

і палітычнае значэнне. Будучы год — не толькі завяршальны год бягучай пяцігодкі, але і база, на якой будзеца пяцігодка наступная. Гэта год актыўнай падрыхтоўкі да XXVI з'езда партыі. Іменна з такіх пазіцый трэба падыходзіць да ацэнкі праведзенай работы і задач на 1980 год».

Пленум ЦК КПСС прыняў па пытаннях, што абмяркоўваліся, адпаведную пастанову, якая апублікавана ў друку Савецкага Саюза.

Пленум перавёў М. Ціханава з кандыдатаў у члены Палітбюро ЦК КПСС, выбраў сакратара ЦК КПСС М. Гарбачова кандыдатам у члены Палітбюро ЦК КПСС.

ЧЛЕН ПАЛІТБЮРО ЦК КПСС ЦІХАНАЎ Мікалай Аляксандравіч

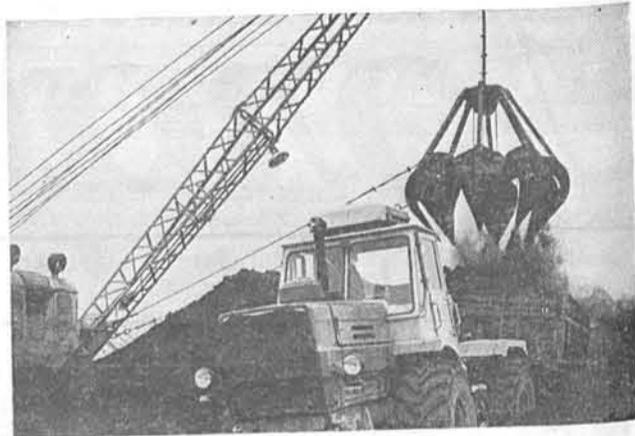

Ціханаў М. А. нарадзіўся ў 1905 годзе, член КПСС з 1940 года. Працоўную дзейнасць пачаў у 1924 годзе памочнікам машыніста паравоза. Пасля заканчэння Днепропільскага металургічнага інстытута з 1930 года — інжынер, начальнік цэха, галоўны інжынер, дырэктар завода. Займаў рад кіруючых пасадаў у Міністэрстве чорнай металургіі СССР — начальнік Галоўнага ўпраўлення міністэрства, намеснік міністра. У 1957 годзе ўзначаліў Днепропільскі саўнаркас. З 1960 года намеснік старшыні

Дзяржэканомсавета СССР — міністр СССР, з 1963 года намеснік старшыні Дзяржплана СССР — міністр СССР. З 1965 года намеснік Старшыні Савета Міністраў СССР, з 1976 года першы намеснік Старшыні Савета Міністраў СССР. У 1978 годзе выбіраецца кандыдатам у члены Палітбюро ЦК КПСС.

Герой Сацыялістычнай Працы, лаўрэат Дзяржаўных прэміяў, доктар тэхнічных навук.

Дэпутат Вярхоўнага Савета СССР раду скліканняў.

190 тысяч тон тарфакрошкі нарыхтавалі для калгасаў і саўгасаў рабочыя торфпрадпрыемства «Асінторф». Кожны год яе вывозяць адсюль у гаспадаркі Аршанскага, Дубровенскага, Лёзненскага і іншых раёнаў. НА ЗДЫМКУ: пагрузка тарфакрошкі.

ПЕРШЫНЕЦ МІКРАРАЁНА

Тысячы сем'яў аршанцаў жывуць у новых мікрараёнах, што ўзніклі за апошнія гады ў розных канцах горада на Дняпры. Інтэнсіўна вядзецца забудова мікрараёнаў па вуліцы Міра, Задняпроўе і іншых.

У бліжэйшыя гады з'явіцца яшчэ адзін мікрараён — па вуліцы Свабоды. Ужо паўстае яго першынец — 70-кватэрны жылы дом. Па плане забудовы ў новым мікрараёне прадугледжана ўзвесці 14 шматпавярховых жылых дамоў, сярэдняю школу, сучасныя гандлёвыя прадпрыемствы.

400-ТЫСЯЧНЫ ГАМЯЛЬЧАНІН

Год ад году расце і прыгажэ Гомель. Уступваюць у строй аб'екты прамысловы і сацыяльна-бытавога прызначэння, новыя кварталы шматпавярховых дамоў засяляюцца наважыламі.

Надаўна ў жыцці горада адбылася яшчэ адна знамянальная падзея: у сям'і начальніка змены перша механізаванай цэха вытворчага аб'яднання «Гомсельмаш» Аляксандра і шліфоўшчыцы гэтага прадпрыемства Ва-

лянціны Міхайлавых нарадзіўся сын, які стаў 400-тысячным гамяльчанінам.

ВЫРАСЦЕ УРАДЖАЙ «БЛАКІТНАЙ НІВЫ»

Да дарогі з Іванава на Моталь, якая праходзіць праз калгас «Бальшавік», надаўна прыйшла магутная меліярацыйная тэхніка: бульдозеры, экскаватары, карчавальнікі. Закіпела работа. Былі пракапаны каналы, выкарчаваны кусты і пні, закладзены дрэнаж, а плошча ўзарана і добра выраўнавана. Калгас атрымаў сёлета 140 гектараў акультурных зямель.

Цяпер тут жа капаюць і катлаван для штучнага вадаёму. Такія штучныя вадаёмы ёсць ужо і ў іншых гаспадарках раёна. Яны зарыблены маляўкамі карпа, карася і іншых відаў рыб. Ставіцца задача ў бліжэйшыя гады значна павялічыць ураджай «блакітнай нівы».

З ДАЛЁКАГА УСХОДУ

Падрабязныя звесткі аб адным з буйнейшых у краіне завадзнікаў — Сіхатэ-Алінскім біясферным на ўзбярэжжы Японскага мора, а таксама розныя схемы, карты, здымкі прывезла экспедыцыя Беларускага лесаўпарадкавальнага прадпрыемства, якая

ПАДЗЕЙ ● ЛЮДЗІ ● ФАКТЫ ● ПАДЗЕЙ ● ЛЮДЗІ ● ФАКТЫ

ФУНДАМЕНТАЛЬНЫЯ ДАСЛЕДАВАННІ

СПАЛУЧАЮЦА

З ВЫРАШЭННЕМ ПРЫКЛАДНЫХ ЗАДАЧ

ШТО МЯНЯЕЦЦА Ў ПЛАНАВАННІ НАВУКІ?

Навуковы каментатар АДН звярнуўся з такім пытаннем да члена-карэспандэнта Акадэміі навук Беларускай ССР Леаніда КІСЯЛЕўСКАГА. Работы вучонага ў галіне фізікі, у прыватнасці, дыягностыкі плазмы, добра вядомы ў свеце. Але ён і адзін з тых, хто непасрэдна ўдзельнічае ў кіраванні навукай у рэспубліцы, з'яўляючыся галоўным вучоным сакратаром Акадэміі навук БССР.

— Цяпер у Акадэміі навук Беларусі, як і ва ўсёй краіне, — гаворыць Леанід Кісялеўскі, — адбываецца якасная перабудова планавання і кіравання: у аснову іх кладуцца праграмы-мэтавыя метады. Калі раней вучоныя ў асноўным самі фармулявалі задачы, над якімі яны працавалі, то цяпер канчаткова мэта вызначаецца сумесна з планавымі органамі, прадпрыемствамі, галіновымі навукова-даследчымі інстытутамі. Прыклад — стварэнне вялікагрузных аўтамабіляў. Акадэмія бярэ на сябе рашэнне навуковых і тэхнічных задач, галіновыя інстытуты, прадпрыемствы — канструктарскія работы, выраб. Усё гэта ўзвзаемаецца ў адзінай праграме. Ёсць галаўная арганізацыя, якая каарды-

нуе ўсю работу. Гэта не абавязкова акадэмічны інстытут, ім можа быць вытворчае аб'яднанне. Праграма зацвярджаецца Саветам Міністраў рэспублікі. Цяпер мы распрацоўваем 31 праграму саюзнага значэння і 22 рэспубліканскія.

— Значыць, вучоным даецца заданне, над якім яны павінны працаваць. Ці не абмяжоўвае гэта іх ініцыятыўу?

— Такая асцярога дарэзная. Бо вучоным ставяцца задачы ў той галіне, у якой яны працуюць, толькі ў дастасаванні да канкрэтнай мэты. Калі раней яны самі шукалі, дзе і як можна выкарыстаць свае распрацоўкі ў народнай гаспадарцы, то цяпер такой праблемы няма.

НАРОДНЫЯ ПРОМЫСЛЫ: НОВЫ ЭТАП РАЗВІЦЦА

МАСТАЦТВА, ЯКОЕ НЕ СТАРЭЕ

Здаецца, варта толькі прыслухацца, і пачуеш меладычныя гукі ліры, што ляжыць на каленях старога. Сівы, як лунь, дзед увесь захоплены песняй: у яе ён уклаў свае думкі, пачуцці. Таму і сама песня не можа не кранаць кожнага, хто слухае яе. Да таго па-мастацку зроблены гэты мініяцюрны гуслар з маленькай, гучнай лірай на каленях. Быццам жывы! Ці не такім і ўяўляўся ён усім, хто ведае беларускі фальклор, народную паэзію? А змайстраваны сувенір у Маладзечна, на фабрыцы мастацкіх вырабаў.

Нямала цікавых рэчаў зроблена тут за апошнія гады. Вось маладая сялянка з пышным караваем у руках — пахучы бохан сімвалізуе беларускую гасціннасць. Унізе подпіс: «Хлеб-соль». Побач «Несцерка» — адзін з персанажаў беларускага фальклору. Тут жа «Беларусь» — жанчына ў нацыянальным адзенні з вялікім жытнім снапом у руках. Знаёмчыся з сувенірнымі вырабамі фабрыкі, здзіўляешся майстэрству і фантазіі народных умельцаў.

Такое здзіўленне і захапленне вырабы маладзечанскіх майстроў выклікаюць не толькі ў Беларусі, але і на ўсіх кантынентах зямнога шара: на шматлікіх міжнародных выстаўках, кірашах, у гандлёвых цэнтрах. Разам з маладзечанскімі сувенірамі адпраўляюцца ў дарогу мастацкія вырабы многіх іншых беларускіх фабрык. Вядомасць вырабаў, попыт на іх у розных краінах расце з кожным годам. Яны вабяць пакупніка сваёй самабытнасцю, высокім мастацкім узроўнем і добрым густам.

Вырабам сувеніраў, накіраваным маладзечанскіх, у Беларусі займаюцца паасобныя майстры і цэлыя прадпрыемствы, створана нават спецыфічная галіна мясцовай прамысловасці — народныя мастацкія промыслы. У апошні час значна пашырыўся асартымент гэтых вырабаў. На Брэсцкай фабрыцы сувеніраў пачалі выпускаць пано з тканін, аплікаваных саломкай, а таксама сувеніры, пледеныя з саломы. Нядаўна ў продажы з'явіліся новыя віды жаночых упрыгажэнняў з гліны. Зроблены яны на Івянецкай фабрыцы мастацкай керамікі і вышыўкі. Адроджана аплікацыя берастой па дрэву ў Бешанковічах, шматрэмізнае ткацтва ў Гомелі. Штогод фабрыкі асвойваюць да тысячы новых відаў вырабаў. Значна павялічыўся выпуск такіх каштоўных відаў прадукцыі, як мастацкія вырабы з металу, лазы і саломкі, карункапляценне.

Для далейшага развіцця мастацкіх промыслаў дзяржава прыняла рад канструктыўных мер. Арганізаваны творчыя групы мастакоў і народных майстроў па выпуску унікальнай і маласерыійнай прадукцыі. На фабрыках ёсць эксперыментальныя лабараторыі, цэхі і ўчасткі. Для садзеяння майстрам і мастакам у іх творчай рабоце на шэрагу прадпрыемстваў ствараецца фонд мастакоў. Яго сродкі выкарыстоўваюцца на творчыя дні і камандзіроўкі, камплектаванне бібліятэк спецыяльнай літаратурай, ства-

рэнне асартыментных кабінетаў, матэрыяльную дапамогу майстрам і мастакам. Павышэнню прафесійнага майстэрства, творчай актыўнасці работнікаў промыслаў і асабліва моладзі садзейнічае сістэматычнае правядзенне конкурсаў. Мэта іх — стварэнне новых узораў вырабаў, унікальных твораў. Толькі ў апошнія гады было праведзена больш за сто экспедыцый у глыбінныя раёны рэспублікі для вывучэння ўзораў народнага мастацтва, выяўлення майстроў, якія валодаюць традыцыйнымі прыёмамі работы.

У галіне мастацкіх народных промыслаў усё большая стаўка робіцца на прыцягненне надомнікаў да супрацоўніцтва з прадпрыемствамі. У мінулым годзе колькасць надомных майстроў вырасла да 6 тысяч чалавек, гэта значыць павялічылася з 1970 года ў 2,5 раза. У дапамогу ім адкрыта 25 базавых апорных пунктаў у месцах найбольшага развіцця традыцыйных промыслаў. А не так даўно ў рэспубліцы створаны Навукова-даследчая эксперыментальная лабараторыя і Дом народных промыслаў. Яны многае робяць па распрацоўцы новых узораў, укараненню іх у вытворчасць, прапагандзе народнага дэкаратыўна-прыкладнага мастацтва.

У рэспубліцы выраслі выдатныя кадры народных майстроў і мастакоў. Гэта вышывальшчыца Гродзенскай фабрыкі мастацкіх вырабаў, заслужаны работнік прамысловасці БССР В. Калашнікава, токар па дрэву Брэсцкай фабрыкі сувеніраў М. Булыга, закройшчыца Івянецкай фабрыкі М. Ліпніцкая і дзесяткі іншых людзей, чые імёны вядомы ва ўсёй Беларусі.

Своеасаблівай справаздачай майстроў аб сваёй рабоце, аглядам іх дасягненняў з'яўляюцца тэматычныя выстаўкі, якія праводзяцца рэгулярна ў рэспубліцы і за яе межамі. Адкрыта пастаянна дзеючая экспазіцыя мастацкіх промыслаў на Выстаўцы дасягненняў народнай гаспадаркі БССР. Адабраны экспанаты для музея народнага мастацтва ў вёсцы Раўбічы. Праведзены конкурсы на лепшы тэматычны сувенір, прысвечаны маючым адбыццям Алімпійскім гульням у Маскве. Вырабы беларускіх умельцаў экспанаваліся на міжнародных выстаўках і кірашах у Іраку, Даніі, Францыі, ФРГ, Балгарыі, Чэхаславакіі. Рэгулярна праводзяцца асартыментныя прагляды, пасяджэнні з замежнымі фірмамі па адбору і расшырэнню паставак прадукцыі промыслаў на экспарт. Замежны пакупнік усё больш і больш цікавіцца беларускімі сувенірамі.

Творчасць народных умельцаў прыцягвае да сябе ўвагу даследчыкаў, мастакоў, гісторыкаў, шырокай грамадскасці. Усё спрыяе развіццю старадаўняй галіны. Таму не дзіва, што традыцыйныя народныя мастацкія промыслы рэспублікі ў апошнія гады зрабілі значны крок наперад. А іх прадукцыя стала неад'емнай часткай нашага побыту.

Анатоль СІЛЯНКОЎ.

КЛОПАТЫ ПРАФСАЮЗАУ

● ПАДЗЕІ ● ЛЮДЗІ ●

варнулася з Далёкага Усходу пасля завяршэння палых работ. Вызначаны тышы, стан больш як адной трэцяй мільёна гектараў лясоў, зроблена апісанне глебы. Праведзен таксама ўлік дзікіх звяроў і птушак, выяўлены іх натуральныя кармавыя запасы. На карты нанесены месцы росту жэньшэня, араліі маньчжурскай, элеутэракока і іншых каштоўных дзікарослых лекавых раслін. Усе гэтыя звесткі паслужаць асновай для складання рэкамендацый па захаванню ў першасным выглядзе зялёнай прыгажосці унікальнага краю. Усяго абследавана за сезон каля 2,5 мільёна гектараў лясоў. Цяпер пачата апрацоўка матэрыялаў.

УКЛАД МЕЛІЯРАТАРАУ

Звыш пятнаццаці тысяч гектараў урадлівых гарфнікаў перадалі калгасам і саўгасам вобласці меліяратары Магілёўшчыны. Яны ўкаранілі шэраг важных арганізацыйна-тэхнічных новаўвядзенняў: цэнтралізавалі камплектацыю аб'ектаў, стварылі спецыяльныя цэх, дзе рыхтуюцца каркасы для гідратэхнічных збудаванняў, розныя металаканструкцыі. Гэта паскорыла мантажныя і іншыя работы.

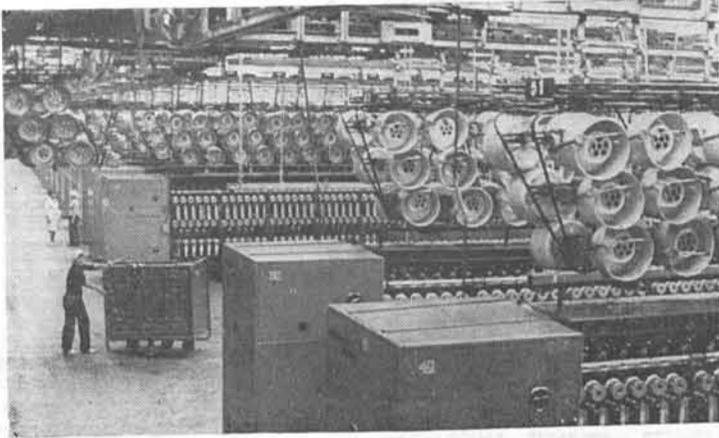
СЯСТРУ І БРАТА АДШУКАЛА КІНО

Эпізод з фільма «Вялікая Айчынная» дапамог сустрэчы брата і сястры Яцуновых, якія страцілі адзін аднаго ў гады вайны. Аб гэтым расказвае новая стужка беларускіх кінематаграфістаў, што выйшла на экраны Мінска.

АУТАМАТЫЧНЫЯ ФЕРМЫ

Жывёлагадоўчы комплекс-аўтамат уступіў у строй у калгасе «Дубна» Гродзенскай вобласці. Аператар з пульта кіруе раздчай кармаю, ачысткай памяшкання, разлічанам на адначасовы адкорм 15 тысяч свіней. У рэспубліцы налічваецца 50 такіх комплексаў, будуюцца яшчэ 30.

● ПАДЗЕІ ● ЛЮДЗІ ●

Сотні тон лаўсана адпраўляе штогод магілёўскае вытворчае аб'яднанне «Хімвалакно» ў розныя канцы краіны. На якасці работы, працоўнай актыўнасці калектыву прадпрыемства адбіваецца штодзённы клопат прафсаюза аб умовах працы, адпачынку кожнага рабочага, тэхніка, інжынера.

У цэхах аб'яднання прасторна, светла і ўтульна. Тут нярэдка можна сустрэць урача, які гутарыць з рабочымі. Пастаянна праводзяцца замеры шуму і аналіз паветранага асяроддзя. Вялікая ўвага ўдзяляецца ўмацаванню здароўя працоўных. На сродкі аб'яднання пабудаваны бальніца, паліклініка, санаторый-прафілакторый на 300 месц. Сотні рабочых штогод перасяляюцца ў новыя кватэры. Ёсць дзе правесці магілёўскім хімікам вольны час. У іх параджэнні — база адпачынку, выдат-

ны Палац культуры, дзе працуюць дзесяткі гурткоў і клубаў па інтарэсах. **НА ЗДЫМКАХ:** у круцільна-выцяжным цэху аб'яднання; старшыня прафкома аб'яднання І. ПУХОУСКІ ўручае сімвалічны ключ ад новай кватэры старшаму апаратчыку вытворчасці штапельнага валакна Л. КАЧАЕВУ; замеры шуму і аналіз паветранага асяроддзя праводзяць у цэхах аб'яднання (злева направа) лабарант В. САКАЛОВА, старшы лабарант І. БЕРЛІНА і дазіметрыст А. ЧАХОУСКІ; у Палацы спорту аб'яднання ідуць заняткі валебольнай секцыі; у прафілакторый «Сосны» прыехала на адпачынак сям'я КАВАЛЬЧУГОВЫХ — слесар-рамонтнік Міхаіл Іванавіч, яго жонка электраабмотчыца Тамара Мікалаеўна іх дзеці Іра і Саша; у Палацы культуры хімікаў.

Фота В. ВІТЧАНКІ, М. ЖАЛУДОВІЧА.

Спрашчаецца складаны працэс укаранення закончаных работ, яны адразу ж прадугледжваюцца дзяржаўнымі планами, і за ўкараненне адказвае пэўная арганізацыя. Вучоны жа могуць больш увагі ўдзяліць непасрэдна даследаванням.

— Але ці можна планавачы адкрыцці? Ці не азначаюць мэталічныя праграмы паарот у бок прыкладных распрацовак? Ці не робіць гэта шкоды фундаментальным даследаванням?

— Безумоўна, адкрыцці планавачы нельга, яны нараджаюцца па ходу даследаванняў, як бы вынікуюць з працэса работы, у многім залежаць ад кругагляду і глыбіні ведаў, іншы раз выпадковасць падштурхоўвае вучонага да адкрыцця.

Але фундаментальныя даследаванні з'яў і працэсаў, якія дазваляюць глыбей зразумець прыроду, жывы і nežывы свет, рух і гэтак далей, планавачы можна.

Беларуская акадэмія выступіла ініцыятарам сярод рэспубліканскіх акадэміяў у гэтым плане. Мы зацвердзілі шэраг праграм па фундаментальных даследаваннях. Яны накіраваны на вырашэнне чыста навуковых задач. Мы лічым, што такія даследаванні неабходна падтрымліваць, фінансаваць, таму што іменна ў працэсе фундаментальных даследаванняў хутка расце навуковы ўзровень і саміх вучоных, адкрываюцца новыя з'явы, якія затым могуць выкарыстоўвацца на практыцы.

Прывяду прыклад з блізкай мне галіны. Мы вивучаем роз-

ныя спосабы атрымання плазмы, займаемса яе дыягностыкай, распрацоўваем для гэтага аўтаматычныя прыборы. І вось вынік: створаны плазменныя генератары і тэхналогія плазменнага апаўлення будаўнічых матэрыялаў з тым, каб надаць, у прыватнасці, цэгле дэкаратыўнасць і трываласць. Гэта рэспубліканская праграма. Выконваюць яе акадэмічны Інстытут фізікі і навукова-даследчы інстытут будаўнічых матэрыялаў Мінбудматэрыялаў БССР. Цяпер у адпаведнасці з праграмай ствараецца аўтаматызаваная лінія па выпуску некалькіх мільёнаў штук цэглы ў год. Новы будаўнічы матэрыял не патрабуе ні тынкоўкі, ні пліткі, трывалы, здольны стаяць дзесяці гадоў без рамонту. І ў той жа час — прыгожыя вонкавая паверхня, шырокая гама колеру, самыя розныя адценні.

Часта цяжка ўстанавіць, дзе канчаюцца фундаментальныя і пачынаюцца прыкладныя даследаванні. Іншы раз атрымоўваецца, што работа, якая лічыцца фундаментальнай, хутка ператвараецца ў прыкладную, і наадварот, пры выкананні прыкладных задач нараджаюцца новыя навуковыя мэты. Тут межы даволі ўмоўныя.

— А як размяркоўваюцца асігнаванні паміж фундаментальнымі і прыкладнымі работамі?

— Прыкладна дзеляцца палітам, хоць у розных інстытутаў прапорцыі розныя. Калі ўзяць Інстытут фізікі — там больш фундаментальных работ,

а Фізіка-тэхнічны інстытут, які займаецца рознымі метадамі апрацоўкі металаў, — больш прыкладных.

— У нядаўня прынятай пастанове ЦК КПСС і Савета Міністраў СССР «Аб палітычна-эканамічна-адукацыйна-навукова-тэхнічнага прагрэсу прадугледжаны перавод навукова-даследчых інстытутаў і канструктарскіх бюро на гаспадарча-разліковую сістэму арганізацыі работ. У якой меры гэта адносіцца да рэспубліканскай акадэміі?

— Пры сямі інстытутах нашай акадэміі ёсць канструктарскія бюро (КБ) з доследнымі вытворчасцямі, якія поўнасцю знаходзяцца на гаспадарчым разліку. Гэта форма выгадная, яна дае магчымасць утрымліваць буйныя КБ, якія не толькі абслугоўваюцца гаспадарчым дэпартаментам, але пры яго выкананні дапамагаюць развіваць вытворчую базу саміх інстытутаў. Таму мы зацікаўлены ў такой арганізацыі работ.

Без гаспадарчых дагавораў і Акадэмія навуц не магла б развівацца такімі хуткімі тэмпамі. Колькасць яе супрацоўнікаў за апошнія пяць гадоў падвоілася: цяпер каля 15 тысяч. Створаны новыя інстытуты ў Магілёве, Гомелі, Віцебску, Гродна, амаль ва ўсіх абласных цэнтрах рэспублікі ёсць акадэмічныя інстытуты. Гаспадарчыя дагаворы — вельмі важны канал фінансавання. Але

акадэмічныя інстытуты павінны мець разумную прапарцыю бюджэтных асігнаванняў. У гэтых адносінах мы дасягнулі мяжы: цяпер палавіна ўсяго фінансавання ідзе за кошт гаспадарчых дагавораў, далей ёсць рызыка страціць манеўранасць. Дагаворы заключаюцца не на адзін год, і вучоныя, пакуль не выканаюць іх, не могуць пераклучыцца на новыя важныя задачы. Калі ж работы ідуць па бюджэту, то магчыма большая манеўранасць: пры з'яўленні новых праблем, новых адкрыццяў вучоны можа змяніць напрамак даследаванняў, каб атрымаць больш цікавы і важны вынік.

Галоўная задача акадэмічнай навуцы — вырашаць фундаментальныя праблемы. Гаспадарчыя дагаворы заключаюцца заўсёды на канчатковай стадыі іх, калі ясны вынік, ясна, якую частку работ можна перадаць у практыку.

— Вы гаварылі аб планаванні навуцы ў рэспубліцы. А як яно суадносіцца з планаваннем усёй акадэмічнай навуцы ў краіне?

— Акадэмія навуц кожнай саюзнай рэспублікі спецыялізуецца на напрамках, якія маюць найбольшую цікавасць для рэгіёна, і ў той жа час — у адпаведнасці з агульным размеркаваннем навуковай праблематыкі ў краіне. Профіль інстытутаў вызначаецца Акадэміяй навуц СССР, пры якой ёсць Савет па каардынацыі навуковых даследаванняў, што выконваецца ў рэспубліканскіх акадэміях. У яго ўваходзяць іра-

нікі АН СССР, рэспубліканскія акадэміі і іншыя буйныя вучоныя. Савет збіраецца раз у год і абмяркоўвае пытанні развіцця навуковых даследаванняў, выпрацоўвае рэкамендацыі. Канчатковыя рашэнні прымаюць прэзідыум АН СССР і Дзяржкамтэт Савета Міністраў СССР па навуцы і тэхніцы, які штогод дае дадатковыя заданні па развіццю пэўных напрамкаў. Пры гэтым выдзяляюцца і адпаведныя сродкі.

— Уявім: Акадэмія навуц СССР вызначыла напрамак работ для Інстытута фізікі. Нарадзілася адкрыццё, якое вядзецца ў сумежны галіну. Такого інстытута ў рэспубліцы няма. Ці перадаецца новы напрамак у іншую рэспубліку, дзе ўжо ёсць неабходная навуковая база, або ствараецца новы інстытут на месцы?

— Магчыма і тое, і другое. Калі прэзідыум Акадэміі навуц рэспублікі лічыць, што мэтазгодна гэты напрамак развіваць на месцы, так і робіцца. Увогуле, у рамках любога інстытута вызначаецца толькі агульны напрамак работ, але заўсёды ёсць некалькі лабараторый, якія могуць адхіліцца ад агульнага напрамку, і гэты іншы раз вельмі мэтазгодна. Прэзідыум можа звярнуцца ў саюзную Акадэмію навуц і Дзяржкамтэт па навуцы і тэхніцы з хадайніцтвам аб стварэнні новага інстытута або аб змяненні профілю існуючага. Звычайна такія просьбы задавальняюцца.

Гутарку вяла Святлана ВІНАКУРАВА.

«Усе лепшае—дзецям!» — гэта ў поўнай меры адчуваюць на сабе трыста маленькіх выхаванцаў дзіцячага сада № 3 горада Рагачова. Сад—лепшы ў раёне. Тут створаны ўсе ўмовы для разнабаковага развіцця юных грамадзян.
НА ЗДЫМКАХ: фізкультурныя заняткі; выхавацельніца Л. БАГАРАД вядзе ўрок геаметрыі ў падрыхтоўчай групе.

У МАЗЫРЫ СТВОРАНА ПЕРШАЯ ў РЭСПУБЛІЦЫ ДЗІЦЯЧАЯ ФІЛАРМОНІЯ

КОНКУРС НА ЗВАННЕ АРТЫСТА

У пачатку года ў прэсе з'явілася невялікая інфармацыя аб тым, што ў раённым цэнтры Мазыры працуе дзіцячая філармонія. Важная падзея ў культурным жыцці горада? Не ў гэтым справа. Хутчэй, важны павучальны прыклад, адзін з аспектаў выхаваўчай работы з дзецьмі, сведчанне таго, што педагогі знаходзяць усё новыя яе формы. Імкнучыся зацікавіць школьнікаў, знайсці ім занятка, а некаторым дапамагчы вызначыць свой далейшы жыццёвы шлях.

У Мазыры я прыехала, напэўна, у момант не самы зручны для таго, каб бліжэй пазнаёміцца з філармоніяй і яе артыстамі. Стаяла сярэдзіна чэрвеня. Большасць дзяцей, у тым ліку і юныя артысты, раз'ехаліся на канікулы. Яны былі за горадам — у піянерскіх лагерах, санаторыях, дамах адпачынку, на турысцкіх базах. Таму гутарыць давялося мне з педагогамі, якія стварылі філармонію, зацікаўленыя справой, лёсам дзяцей, гатовы і далей, калі патрэбна, рабіць усё пасля рабочага дня, якія разам з выканаўцамі радуюцца кожнаму ўдалому канцэрту, кожнай узнагародзе і проста добраму слову.

Такая форма работы з дзецьмі, здаецца, яшчэ не вядома ў нас у рэспубліцы. Вучыцца не было ў каго і за вопытам пакуль што няма куды ехаць. А, можа, цяпер вучыцца пачнуць у мазыран? Калектыў яшчэ ў пошуку, у яго ёсць свае праблемы, цяжкасці. Філармонія мае толькі адзін год ад нараджэння. Першы канцэрт адбыўся ў снежні 1978-га.

Сёлета наш канцэртны сезон закончыўся разам з навучальным годам, — дзяліўся першымі вывадамі выкладчык адной з гарадскіх музычных школ, дырэктар філармоніі на грамадскіх пачатках Валерый Сярэбранікаў. — А мы хочам яго падоўжыць. Для гэтага будзем ствараць канцэртныя брыгады з нашых артыстаў і старацца, каб уся брыгада адпачывала ў адным піянерскім лагерах. Нас і летам часта запрашаюць, асабліва чакаюць у вёсцы. Ёсць і яшчэ адзін важны момант, звязаны са стварэннем кан-

цэртных брыгад. У дзяцей не будзе такога доўгага перарыву паміж выступленнямі. Канікулы працягваюцца тры месяцы, і амаль столькі ж мы сёлета не выступаем.

Для таго, каб стаць артыстам філармоніі, трэба было прайсці адборачны конкурс. Журы адбірала строга, прайшлі лепшыя выканаўцы, лепшыя калектывы. Зараз у філармоніі каля 500 артыстаў, вядучых — больш за 100. Конкурс быў доўгі, таму што перад членамі журы выступіла вельмі многа хораў, салістаў, танцораў, акрабатаў, чытальнікаў. Мастацкай самадзейнасцю займаюцца дзеці ў школах, пры Палацы піянераў, пры Палацах і Дамах культуры прадпрыемстваў. Сотні артыстаў, затое было з каго выбіраць!

У горадзе філармонію прызналі вельмі хутка. Дзе якая ўрачыстасць, свята, часцей за іншых сталі запрашаць дзяцей. Гэта гаворыць і аб даволі высокім узроўні іх выканаўчага майстэрства, і аб цікава складзеных разнастайных праграмах. Дарэчы, разнастайная праграма — гэта ўжо якраз выкарыстанне магчымасцей філармоніі. Мазырская аб'ядноўвае тры харавыя калектывы, чатыры танцавальныя, два духавыя аркестры і аркестр народных інструментаў, тры драматычныя гурткі, лялечны тэатр і мноства самых розных ансамбляў. На жаль, мне не давялося ў гэты прыезд пабываць ні на адным канцэрце. Каб мець уяўленне, з чым выступаюць перад глядачамі калектывы і асобныя выканаўцы Мазырскай дзіцячай філармоніі, я пазнаёмілася з праграмамі. Ужо па гэтых паперках, аформленых мастакамі, надрукаваных у друкарні, адчуваецца, што да філарманічнай справы адносіны ў горадзе сур'ёзныя. Сярод артыстаў ёсць ужо лаўрэаты і дыпламанты. Вакальны ансамбль «Сяброўкі» — лаўрэат тэлевізійнага конкурсу «Чырвоныя гваздзікі», лаўрэатам таго ж конкурсу стала салістка Т. Дзярабіна, а цымбалістка І. Жураўская — дыпламантка рэспубліканскага конкурсу маладых выканаўцаў. Уражвае, што дзеці бяруцца за класіку («Хор паляўнічых» з оперы Вэбера

«Чароўны стралок» выконвае ансамбль скрыпачоў), любяць беларускую музыку — народныя песні і танцы, музыку Я. Глебава, А. Пахмутавай, А. Хачатурана, В. Мурадэлі.

Акрамя канцэртнай дзейнасці, філармонія займаецца прапагандай музыкальнай культуры. Вельмі гучна сказана — прапаганда музыкальнай культуры. А прасцей — самі дзеці, якія маюць адпаведную падрыхтоўку, знаёмяць сваіх аднагодкаў і малышоў з азамі музыкі.

— І для нас, і для нашых слухачоў гэта не менш важна, чым канцэрты, з якімі мы выступаем, — расказвае Валерый Сярэбранікаў. — Дашкольнікі — наша змена. Імі будучы папулярызацыя музыкальнай школы і дзіцячая філармонія. Як у свой час мы папоўнім дарослыя самадзейныя калектывы. З маленькімі мы праводзім гутаркі, у час якіх гучыць музыка, знаёмім іх з інструментамі, паказваем — вось гэта скрыпка, а гэта — кларнет, а так выглядаюць цымбалы. У нас ёсць такая папулярная лекцыя «Гучаць галасы інструментаў». Школьнікам расказваем аб беларускай музыцы, аб творчасці сучасных беларускіх і рускіх кампазітараў.

І канцэрты, і лекцыі добра і карысна, і ўсё ж галоўнае не ў гэтым. Не прафесійных артыстаў выходзяць педагогі філармоніі, хаця, магчыма, будучы з нашых дзяцей і такія, а сумленых, прыгожых душой, патрэбных грамадству людзей, якія ўмеюць не толькі браць ад яго, але і аддаваць і адчуваць ад гэтага задавальненне.

— Музыка і мастацтва вельмі многа даюць дзецям, — гаворыць Валерый Рыгоравіч. — Яны развіваюць інтэлект, выходзяць любоў да прыгожага, робяць дзяцей дабрэйшымі.

...Надышла восень, і зноў, як цяпер будзе штогод, праводзіўся конкурс сярод удзельнікаў мастацкай самадзейнасці горада. Пераможцы атрымалі пасведчанні гарадскога аддзела культуры аб тым, што ён ця яна «сапраўды з'яўляецца артыстам Мазырскай дзіцячай філармоніі».

Д. ЧАРКАСАВА.

РЕВОЛЮЦИОННЫЙ РОМАНТИК ИЛИ УБЕЖДЕННЫЙ ОПОРТУНИСТ

КАК ТРОЦКИЙ СТАЛ ПОЛИТИЧЕСКИМ РЕНЕГАТОМ

Б УРЖУАЗНЫЕ идеологи вот уже полвека эксплуатируют выдуманый ими миф о революционном романтизме Троцкого, «подавая» его как последовательного революционера, марксиста-ленинца, одного из вождей Великого Октября. По утверждениям советологов, Троцкий будто бы поднял голос протеста против «ограничения демократии» в Стране Советов и потому якобы стал «жертвой» режима, в создании которого так активно участвовал.

Каково же истинное лицо Троцкого?

Правда состоит в том, что Троцкий никогда не был убежденным и последовательным революционером-марксистом. Как и другие мелкобуржуазные попутчики революции, он примкнул к революционному движению в России, когда волна народного возмущения царским деспотизмом достигла такой высоты, что даже многие ревностные защитники эксплуататорского строя предпочитали объявлять себя «революционерами». Еще летом 1903 года на II съезде РСДРП, образовавшем большевистскую (Коммунистическую) партию, 24-летний Троцкий в одной компании с оппортунистами-меньшевиками выступил против В. И. Ленина и большевиков. После II съезда он быстро выдвинулся на первые роли в меньшевистской партии. В. И. Ленин отмечал, что верховодят в ней пройдохи, к числу которых он относил и Троцкого.

В годы первой революции в России (1905—1907 гг.) Троцкий попытался критиковать большевиков «слева». Но рабочие поддержали большевистскую стратегию и тактику как единственно революционную. Когда же революция потерпела поражение, Троцкий стремился объединить всех оппортунистов в российской социал-демократии для борьбы против ленинизма. Он, по словам В. И. Ленина, «повел себя, как подлейший карьерист и фракционер.» Троцкий стремился привлечь на свою сторону руководителей международного социал-демократического движения, не останавливаясь перед прямой клеветой на В. И. Ленина и большевиков. «Великая будет драка — и Ленин в ней примет смерть», — хвастливо заявлял он. Свои попытки разрушить партию, разоружить ее перед натиском царской реакции Троцкий прикрывал фарисейскими рассуждениями о необходимости единства партийных рядов, настаивал на сохранении в них явных оппортунистов. Лицемерное поведение Троцкого вызвало возмущение В. И. Ленина, который называл его Иудушкой, по имени отрицательного литературного героя.

В. И. Ленину приходилось разоблачать лицемерие Троцкого и в последующие годы. Так случилось в начале 1917 года, когда Троцкий примкнул в США к редакции журнала российских эмигрантов социал-демократов, позировал перед правыми, помогал им как мог.

Когда же накануне Великого Октября меньшевистская партия, к которой все время тяготел Троцкий, фактически развалилась, он по тактическим соображениям вступил в большевистскую партию. Но и в ее рядах продолжал яростную борьбу против В. И. Ленина, ленинизма. Уже в первые месяцы после победы Октября Троцкий вместе со своими союзниками «левыми» оппортунистами пытался доказать, что Советская Россия обречена, если в ближайшее время не произойдет революция западноевропейского пролетариата. Исходя из своей антиленинской теории «перманентной революции», он настаивал на осуществлении авантюристической политики «экспорта» революции в другие страны. Партия и рабочий класс России осудили Троцкого и его единомышленников, поддержали ленинский курс на заключение мира с Германией и сосредоточение усилий молодого Советского государства на строительстве социализма внутри страны.

И в последующие годы Троцкий не раз пытался сорвать процесс социалистического строительства, толкая страну на различные внешнеполитические авантюры, подрывая и ослабляя единство партии. Потерпев поражение в дискуссии накануне X съезда партии (1921 г.), он хотел демонстративно выйти из большевистской партии и уехать за границу, его не устраивало единство партии, доверие, которое коммунисты оказывали В. И. Ленину и Центральному Комитету.

Воспользовавшись впоследствии болезнью, а затем и смертью В. И. Ленина, Троцкий развернул генеральное наступление на единство партии. Начиная с 1923-го и вплоть до конца 1927 года коммунисты вынуждены были отбивать одну за другой, троцкистские атаки на ленинский ЦК. Троцкий и его единомышленники хотели заставить партию отклониться от ленинского курса строительства социализма, встать на путь реставрации капитализма в СССР и внешнеполитических авантур. Троцкисты рассчитывали использовать помощь остатков свергнутых эксплуататорских классов внутри страны и империалистической реакции за рубежом. Особые надежды они возлагали на колеблющиеся мелкобуржуазные слои населения страны, которые они мечтали привлечь на свою сторону.

Однако народные массы не пошли за троцкистской оппозицией. Число ее сторонников в партии стремительно сокращалось. В 1927 году, накануне XV

ЗНАХОДЖАННЕ ДЭЛЕГАЦЫ ГУБЕРНАТАРАЎ ЗША ў БЕЛАРУСІ

Дэлегацыя губернатараў ЗША на чале з губернатарам штата Айова Р. Д. Рэем, якая знаходзіцца ў Савецкім Саюзе па запрашэнню Савета Міністраў РСФСР у парадку абмену візітамі, 29 лістапада прыбыла ў сталіцу Беларусі.

У той жа дзень з гасцямі сустрэўся Стар-

шыня Савета Міністраў БССР А. Аксёнаў. Адбылася гутарка, якая прайшла ў дружалюбнай абстаноўцы.

Губернатары ЗША ўсклалі вянок да помніка-абеліска на плошчы Перамогі ў Мінску. У другой палавіне дня яны наведалі калгас імя Гастэлы Мінскага раёна.

ПОЧЕМУ СТЕФАНИЯ ЧЕСНОВСКАЯ НЕ ОСТАЛАСЬ ЖИТЬ В ЧИКАГО

ЧИКАГО, АЭРОПОРТ...

Туристы безмятежно ждали, пока уберут трап, им путешествие через океан обещало экзотику и открытия. А она тихо и протиснулась на свое место и пыталась выглянуть в иллюминатор.

Провожал ее преклонного возраста человек. Он одиноко стоял в стороне, в глазах была тоска и настороженность. Мужчина сдержанно махал рукой, когда огромный «бойнг» тяжело оторвался от взлетной полосы.

...Они пробыли вместе почти два года. Перед тем не виделись лет тридцать. И вот опять расстались. Возможно, навсегда.

Стефания Чесновская уезжала домой, в Каплицу, что под Гродно. Там ее ждали дом, дочь, которую, впрочем, отец так и не видел.

энергичной речью оратора поступило предложение заключить контракт с американской фирмой, Владимир Чесновский в сердцах махнул рукой: будь что будет.

Работал в Штатах, не жалел себя, старался. Делал деньги. Мечтал скопить их столько, чтобы вернуться домой, к жене и дочери. На привезенные доллары купит земли, дом и заживет без нужды. Ему и в голову не приходило, что в его Каплице создан колхоз и бывшие односельчане водят тракторы по общей земле и ухаживают за общим скотом.

Удача виделась ему за каждым очередным поворотом. Выглядывала, смеялась и лукаво манила пальцем, как с рекламы. Но каждый раз исчезала.

И с выездом домой не получалось...

...А жить уже некогда!

назвал сумму и осведомился, в состоянии ли пациентка заплатить за операцию. За нее суетливо ответил муж, опять предъявил чековую книжку.

При этом жена опять заметила в его глазах непонятное выражение. Впрочем, оно уже перестало быть загадкой: это была тревога.

Она спросила у мужа, как он выплатит такую сумму. Он признался, что вносил страховой взнос всю свою рабочую жизнь.

В ТИШИ ОСОБНЯКА

По вечерам, когда оживленные чикагские улицы вдруг пустели и вспыхивала реклама, к ним приходили коротать время знакомые. Каждый раз это были одни и те же люди, тоже из эмигрантов. Пили кофе, предавались воспоминаниям.

«А как там на Извозничь-

МИР ДАЛЕКИЙ И ЧУЖОЙ

А он, молчаливый и одинокий, медленно побрел мимо ярких витрин к стоянке такси, чтобы кратчайшим путем доехать до своего домика, купленного в кредит. Там он растопит камин, накроется пледом и будет долго-долго смотреть на веселые языки пламени.

«Бойнг» завис над Атлантикой, а она все видела одинокую фигуру старика в глубине аэропорта.

Он остался один на один с серыми холодными стенами.

Впрочем, к одиночеству ему не привыкать...

Она ему сказала: «Володя, прости, если можешь, но я так больше жить не могу. Этот дом и город никогда не станут мне родными. Я уезжаю. А ты поступай, как считаешь нужным...».

Он переживал, мучился. Но решиться не мог...

Рассказывая это, женщина сдерживала себя, чтобы не разрыдаться. Может быть, у нее опять возникли в памяти яркие кричащие витрины, равнодушные и безучастные лица прохожих, которым не было никакого дела до всего, что происходит вокруг. И вспомнилось морщинистое, бледное лицо мужа.

ЛУКАВАЯ УЛЫБКА УДАЧИ

Пакет пришел неожиданно и внес в её размеренную и давно устоявшуюся жизнь сомнения и раздумья. Лучше бы не приходил этот пакет вовсе... В нем была виза на выезд в Соединенные Штаты и авиабилет до Чикаго. Володя звал ее к себе.

Они поженились еще перед войной. Бедняки, но в будущем надеялись купить участок земли, обзавестись детьми... Но ничего этого осуществить не успели: война вырвала Владимира Чесновского из семьи и унесла неизвестными путями. Ранения и плен, долгие месяцы фашистской каторги. А она осталась одна в деревне с маленькой дочуркой.

Лагерь освободили союзники. Американцы раскатывали на джипах, курили сигары. Почему-то попадались очень много «деловых», которые жили как будто напозабыт и как-то уж слишком навязчиво демонстрировали шикарную жизнь в «свободном мире».

Приятный запах табака и духов, яркие этикетки консервных банок на отошедших и больших людей действовали очень убедительно. А вербовщики обещали блага и тут же пугали бывших военнопленных Сибирью. И когда в очередной раз за краткой и

«Муж всю жизнь грезил будущим. Все уговаривал нас с дочерью: вот погодите, заживем еще. Собирает и регулярно высылал нам посылки. Поначалу, после войны, это было поддержкой. Из одного отреза можно было сшить дочери платье, а другой выменять на продукты».

Но потом стало легче. Организовался колхоз, собирали первый, третий урожай, стали жить с хлебом. Я на ферму пошла за скотом ухаживать, писала ему, что заработка хватает, мол, не беспокойся. А он не верил. И даже несколько лет назад еще продуктовую посылку организовал: пару кило крупы, сахара, муки... На почте прямо неудобно получать, глаза от людей прятала». Об этом моя собеседница говорит уже с улыбкой. Вспомнила, как в первый раз он с удивлением осмотрел ее с головы до ног: «вроде не совсем тощая», но за вечерним столом норовил положить кусочки поаппетитнее: «Ешь, не стесняйся, у нас много продуктов и дешево все».

ГОНОРАР ДЛЯ ДОКТОРА РОЯ

Она его упрекнула в первый же день: писала же тебе, что заболела, зачем документы так поспешно прислал? Участковый доктор в деревне хороший, направленные в областную больницу выписал, председатель колхоза после операции обещал о путевке похлопотать.

Ну да что делать, лечиться пришлось в Чикаго.

Их приняла приветливая сестра милосердия, проводила к доктору Рою. Он обходился деликатно. О чем-то переговорил с мужем на непонятном ей английском. Муж показал чековую книжку, и доктор сказал «о'кей!»

Несколько пятидолларовых пачек таблеток не действовали. Приходили еще и еще раз. Доктор мило улыбался, внимательно выслушивал, выписывал очередные таблетки и получал расчет. Муж тоже улыбался, когда выписывал чек, и брал под руку жену.

Конечно, его тревожило все ухудшающееся здоровье жены. Тревожило, она заметила это, и еще что-то. Все чаще ловила в глазах мужа непонятное выражение.

Когда дела со здоровьем стали совсем плохи, Стефания Михайловна запротестовала: «Веди к другому доктору, этот, вижу, о расчете тревожится больше, чем о моем здоровье».

Из другой клиники ее отправили прямо на операционный стол. При этом доктор

ей?... А Замковую гору тоже переименовали в какую-нибудь «Пролетарскую» и променажную лестницу, небось, срыли? Что, нет? О, как давно это было!» — говорила ветхая старушонка из бывшей гродненской мелкой шляхты.

В большинстве эти люди уже почти ничего не знали о своей Родине, и представленные их сводилось к отрывочным ностальгическим всплескам.

Целыми днями, когда муж был на работе, она оставалась одна.

— Скажи, Володя, а почему к нам не приходят с твоей работы? — однажды спросила она.

У мужа этот вопрос вызвал нескрываемое удивление. Людей, с которыми работал бок о бок, он знал только по именам.

— Никому нет дела до других.

— Ну, а если ты заболел и тебе нужна помощь друзей?

— Каждый живет сам по себе. Сам по себе... — повторил муж.

Несколько просторных, хорошо обставленных комнат в особняке ей поначалу очень нравились. Но, постепенно привыкнув к этому уюту, она в душе не соглашалась: «Ну, красиво, приятно. Но невозможно же прозябать в этих стенах, быть отгороженной от всего мира!»

В этом тесном уютном мире она не находила себя. Пыталась наладить контакты с одной, второй старушкой, сидящими на скамеечке, — ничего не получалось. Каждый был занят только собой.

Однажды она видела, как на улице лежал окровавленный человек. Мимо проходили сотни людей, но никому не было дела до этого несчастного. Кажется, его просто никто не замечал. Люди равнодушно проходили мимо чужой беды!

— Меня давит одиночество, — призналась она мужу. — Я чувствую, что никому здесь не нужна. Может, мне чем-либо заняться...

Заняться ей ничем не пришлось.

Проблема получить работу стоит перед миллионами простых американцев, эмигрантов из других стран.

Владимир Чесновский живет в Чикаго. Его жена Стефания с дочерью и внуками — в своей родной деревне Каплица под Гродно. По праздникам они обмениваются поздравительными открытками и желают друг другу всего самого хорошего.

Анатолий ДОЖИН.

сил к произведениям В. И. Ленина.

Важно отметить и другое. Троцкий не вел серьезной работы в пролетарских массах, относился к недоверием к российскому пролетариату, с презрением — к российскому крестьянству, с недоброжелательностью — к русскому народу. Все его устремления были направлены к одной цели — он хотел подчинить российское рабочее движение оппортунистическому влиянию лидеров западноевропейских социал-демократических партий.

НА ЧЕМ ЖЕ базируется троцкизм? Главное в нем — преклонение перед стихийностью общественного развития, проповедь революционной пассивности, стремление отложить реальные революционные действия на отдаленное будущее.

Троцкий всячески искажал марксистское учение о диктатуре пролетариата. Он принимал ее созидательные задачи, предлагая сделать революционное насилие главным методом строительства социализма. При этом у Троцкого получалось, что это насилие должно быть обращено прежде всего против рабочих и крестьян, а не против свергнутых эксплуататорских классов. Троцкий предлагал осуществить всеобщую милитаризацию труда в Советской стране, отказаться от методов его экономического стимулирования и подчинить всю производственную жизнь жесткой военной дисциплине, сосредоточив все усилия народа на подготовке к «революционной» войне против мирового капитализма. Фактически в основу троцкистского плана социалистического строительства были положены антипролетарские идеи казарменного коммунизма.

Особую ненависть Троцкого и его единомышленников вызывало учение В. И. Ленина о пролетарской партии нового типа. Троцкий ратовал за превращение революционной рабочей партии в России в подобие оппортунистической партии II Интернационала, за ослабление ее единства и руководящей роли в классовый борьбе пролетариата и строительства социализма.

Остриение возможности построения социализма в нашей стране, неприятие творческие, созидательные способности рабочего класса, преклонение перед западноевропейскими образцами оппортунизма, ненависть к ленинизму и ленинской партии и привели Троцкого на путь политического ренегатства и измены.

Все дальше и дальше отходя от революции, он тщетно пытался замаскировать свое предательство интересами трудящихся псевдореволюционной фразеологией. Народные массы быстро убедились в том, что демагогические призывы Троцкого к мировой революции скрывают боязнь созидательной работы, неприятие в ее успех. Трудящиеся СССР поддержали ленинский курс партии на строительстве социализма, видя в успешном социалистическом строительстве свой главный интернациональный долг.

Все это и заставило Троцкого поднять оружие против партии, а затем встать на путь подрывной антисоветской деятельности. Шаткость идейных позиций, неприятие ленинизма и привели Троцкого и его единомышленников в стан контрреволюции.

Все это и заставило Троцкого поднять оружие против партии, а затем встать на путь подрывной антисоветской деятельности. Шаткость идейных позиций, неприятие ленинизма и привели Троцкого и его единомышленников в стан контрреволюции.

Всеволод ИВАНОВ, доктор исторических наук, профессор. (АПН).

ОКАЗАВШИСЬ за границей, Троцкий сразу же выступил в буржуазной прессе с клеветой на Советский Союз и международное коммунистическое движение. С помощью ренегатов, исключенных из компартий или добровольно покинувших их, он стал сколачивать международное объединение троцкистов, опираясь на которое повел борьбу против коммунистов всего мира. Он пытался насадить свою агентуру и в СССР, мечтал вызвать в стране гражданскую войну и таким образом добиться изменения ее политического строя. Большие надежды троцкисты возлагали на развязывание империалистами агрессивной войны против СССР, рассчитывая на ослабление Советской власти. Во многих странах они развернули подрывную работу против компартий и других демократических организаций. Таковым оказался логический путь политического ренегата и его последователей.

И в наши дни троцкисты и их международное объединение «IV Интернационал» главной своей целью ставят разрушение компартий и «политические революции» — но только теперь в странах социализма. Они выступают в качестве активной антисоветской и антикоммунистической силы.

Империалистическая буржуазия повсеместно поощряет подрывную деятельность троцкистов, стараясь с их помощью дискредитировать и расколоть коммунистическое движение и организацию, ведущие борьбу против капитализма.

Ренегатство Троцкого и его сторонников — убедительное свидетельство антиреволюционного характера любых разновидностей оппортунизма, этой неразрывной составной части идеологии и политики буржуазии. Троцкий никогда не был пролетарским революционером. Мировоззрение этого выходца из богатой семьи формировалось под сильным влиянием различных буржуазных и мелкобуржуазных концепций. Сам Троцкий в автобиографических работах отмечал, что такое влияние на него оказали идеи Лассалля и лидера российского либерального народничества Михайловского. Затем Троцкий прошел школу идейной выкрутки у «теоретика» меньшевизма Аксельрода и идеолога западноевропейского централизма Каутского. Работы К. Маркса и Ф. Энгельса он изучал поверхностно, отрицательно отно-

«Аляксандр быў выхаваны самым глыбокадумным і шматбаковым мысліцелем старажытнасці — Арыстоцелем, і выхаванне было дастойна таго, хто заняўся ім». — так пісаў Гегель у сваёй «Філасофіі гісторыі» аб выхаванні Аляксандра Македонскага.

У некаторай ступені падобную аналогію можна знайсці і ў гісторыі Расіі паміж Пятром I і Сімяном Полацкім — вядомым філосафам, паэтам, драматургам, педагогам, перакладчыкам, выдаўцом і палітычным дзеячам XVII стагоддзя. Ён асабіста назіраў за выхаваннем царэвіча, напісаў для яго і іншых царскіх дзяцей «Буквар», а таксама шэраг дыдактычных вершаў і паэм.

Сімяон Полацкі (сапраўднае прозвішча Пятроўскі-Сітняковіч) па нацыянальнасці беларус. Ён нарадзіўся ў снежні 1629 года ў Полацку. Тут жа атрымаў першапачатковую адукацыю. У далейшым вучыўся ў Кіева-Магілянскай калегіі і езуіцкай акадэміі ў Вільні. У 1656 годзе С. Полацкі прыняў манаштва і пачаў выкладаць у праваслаўнай брацкай школе пры Богаяўленскім манастыры, усімі сіламі імкнуўся пераадолець вузкія рамкі педагогікі таго часу. Ён не толькі расшырыў кола вывучаемых прадметаў, але і арганізаваў школьны тэатр, п'есы для якога пісаў сам.

У яго творах знаходзілі адлюстраванне найбольш зладзённыя праблемы грамадска-палітычнага жыцця таго часу. У прыватнасці, у вершы «Метры» (1656), напісаным для публічнага чытання ў гонар вызвалення рускімі войскамі гарадоў Віцебска і Полацка, выказана радасць беларускага народа з прычыны збаўлення ад ішаземнага прыгнёту, уз'яднання з брацкім рускім народам. Звяртаючыся да рускага цара Аляксея Міхайлавіча, паэт пісаў:

**Ты ны от нужды вражия избавил,
Россию Белу на ноги поставил.**

У 1664 годзе ў сувязі з тым, што Полацк быў зноў заняты польскімі войскамі, вучоны, як і іншыя актыўныя прыхільнікі ўз'яднання Беларусі з Расіяй, пакінуў родны горад і па запрашэнню цара перасяліўся ў Маскву, дзе ў больш спрыяльных умовах разгарнуў шырокую асветніцкую дзейнасць, што мела вялікае значэнне для развіцця прагрэсіўнай культуры рускага, беларускага і ўкраінскага народаў.

У Маскве С. Полацкі вёў актыўную педагогічную дзейнасць, вучыў лацінскай мове пад'ячых Прыказа тайных спраў, якія рыхтаваліся для дзяржаўнай і дыпламатычнай службы.

Тут, у прыватнасці, атрымаў адукацыю вядомы дзеяч рускай культуры XVIII стагоддзя Сільвестр Мядзведзеў. Закончыўшы школу, ён дапамагаў С. Полацкаму ў выданні яго твораў, а пасля смерці настаўніка сам стаў выкладаць у гэтай школе граматы «славенскага вучэння і латыні», развіваючы па ўсіх напрамках прагрэсіўныя ідэі С. Полацкага, месца якога ён заняў пры двары. С. Мядзведзеў з вялікай павагай адгукаўся аб сваім настаўніку і прысвяціў яму шэраг удачных вершаў.

Вялікую актыўнасць праявіў С. Полацкі і як выдавец кніг, які дастойна працігнуў тым самым выдавецкія тра-

дыцыі свайго слаўнага земляка Францыска Скарыны. У 1678 годзе ў Крамлі пад яго кіраўніцтвам пачала дзейнічаць друкарня, перавезеная ў Расію з Оршы, у якой беларускі вучоны надрукаваў шэраг кніг асветніцкага характару. Сярод іх — «Буквар» (1679) і «Псалтыр рыфматворную» (1680). Варта заўважыць, што побач з «Часасловам» «Псалтыр» была ў той час асноўным падручнікам, па якому вучыліся чытаць, авалодвалі граматай. І перадача Полацкім працяжнага зместу «Псалтыры» на мове паэзіі, ажыццёўленая ўпершыню ў гі-

тым, што ён паслядоўна ажыццёўляў ідэю адзінства.

Палітычным ідэалам С. Полацкага была моцная дзяржава на чале з «асветным манархам». Мэта такой дзяржавы — устанавленне ў грамадстве «вечнага міру», дасягненне «ўсеагульнага дабрабыту», ліквідацыя расколу і мяцяжоў, заахвочванне гандлю, распаўсюджванне асветы, у якой ён бачыў універсальны сродак выкаранення ўсіх сацыяльных хвароб і бед. Зыходзячы з гэтага, Полацкі імкнуўся падахвоціць правячых колы Расіі будаваць школы, павялічваць

пытаннях мастацтва «Аб іконным пісанні».

Сімяон Полацкі жыў і тварыў у той час, калі засілле рэлігіі лічылася нармальнай з'явай, а царкоўная догма, як пісаў Ф. Энгельс, была зыходным момантам і асновай усякага мыслення. Але гэта не перашкодзіла філосафу даць глыбокае для свайго часу рацённе шэрагу чыста філасофскіх праблем. Прычым, свае філасофскія, як і грамадска-палітычныя і этычныя погляды, мысліцель перадаваў вобразна, ярка, дасцінна.

Напрыклад, выкладаючы сенсуалістычную ў аснове тэорыю пазнання, ён пісаў, што чалавек падобны гораду, які закрыты з усіх бакоў сценамі і мае пяць уваходных варот (гэта значыць пяць органаў пачуццяў), праз якія могуць пранікнуць у горад як сябры, так і ворагі, як добрае, так і дрэннае, што ўспрымае чалавек з навакольнай рэчаіснасці. Таму трэба будаваць пазнавальны працэс такім чынам, каб не дапусціць пранікнення ў нашу свядомасць розных забабонаў, абмежаваць уплыў адмоўных страстей.

Адстойваючы пункт гледжання прагрэсіўнай для таго часу тэорыі дваістай ісціны, — вучэння аб тым, што філасофія і багаслоўе незалежныя і маюць свае галіны даследавання, — Полацкі імкнуўся аддзяліць навуку ад багаслоўя, забяспечыць незалежнасць навуковых ведаў. Нябесныя і зямныя з'явы ён паспрабаваў растлумачыць натуральнымі прычынамі, сцвярджаючы, што ў выніку ўсё ў прыродзе адбываецца заканамерна, па ўласцівых ёй унутраных законах.

Падобныя погляды расчышчалі дарогу навуцы, накіроўвалі чалавечую думку на пазнанне прыроды, навакольнага свету.

Таму з поўным правам можна сказаць, што разам з іншымі прагрэсіўнымі рускімі мысліцелямі XVII—XVIII стагоддзяў, такімі, як Ламаносаў, Дзянішкі, Новікаў, Анічкаў, «актыўна змагаўся за вызваленне культуры ад царкоўнага ўплыву беларус Сімяон Полацкі».

Заўважым, што спробы мысліцеля растлумачыць з'явы прыроды звычайнымі прычынамі выклікалі рэзкае абурэнне багасловаў. Царкоўны сабор 1690 года асудзіў і забараніў творы С. Полацкага як ерэтычныя.

Зусім па-іншаму аднеслася да ідэйнай спадчыны мысліцеля Савецкая дзяржава. Так, у 1953 годзе ў Маскве выйшла з друку «Выбраныя творы» Сімяона Полацкага. Шмат яго вершаў змешчана ў «Хрэстаматыі па старажытнай беларускай літаратуры» (Мінск, 1959), у зборніку «3 гісторыі філасофскай і грамадска-палітычнай думкі Беларусі» (Мінск, 1962) і іншых выданнях. Аб Полацкім напісаны і абаронены шэраг дысертацый у Маскве і Мінску, апублікавана вялікая колькасць артыкулаў, а ў 1972 годзе ў серыі «Жыццё выдатных людзей» ў маскоўскім выдавецтве «Маладая гвардыя» выйшла прысвечаная яго жыццю і дзейнасці кніга.

Гэта паказвае, што прагрэсіўная частка ідэйнай спадчыны выдатнага мысліцеля-энцыклапедыста пераступіла межы яго эпохі і служыць справай пабудовы новай сацыялістычнай культуры.

Вячаслаў ШАЛЬКЕВІЧ,
кандыдат філасофскіх навук.

У ПОШУКАХ ІСЦІНЫ

ДА 350-годдзя 3 ДНЯ НАРАДЖЭННЯ Сімяона ПОЛАЦКАГА

сторыі рускай педагогікі, была смелым наватарствам і мела вялікае значэнне для аблягчэння працэсу навучання. Праз дзесяць гадоў пасля выдання «Псалтыр рыфматворная» С. Полацкага была пакладзена на музыку рускім кампазітарам Васілём Цітовым (1650—1710).

Можна заўважыць таксама, што, беручы прыклад з беларускага асветніка, паэтычнай перадачай зместу «Псалтыры» ў педагогічных мэтах займаўся Ламаносаў. Дзяржавін, Хамякоў і іншыя вядомыя рускія паэты.

У Маскве плённа развівалася літаратурная творчасць С. Полацкага, якая адлюстроўвала найбольш перадавыя ідэі таго часу. Іменна тут ім былі напісаны яго асноўныя сацыяльныя філасофскія і багаслоўскія трактаты, пропаведзі, гутаркі, настаўленні, драмы, камедыі, а таксама мноства вершаў, з якіх потым ён склаў два мнументальныя зборнікі — «Вертаград мнагацветны» і «Рыфмалагіён» па 1 300 старонак кожны. Гэта былі першыя паэтычныя зборнікі ў Расіі.

Прычым, трэба заўважыць, што да пераезду ў Маскву С. Полацкі пісаў свае творы на роднай беларускай мове, а ў сталіцы перайшоў на рускую і авалодаў ёю дасканала, пра што сам пісаў у прадмове да «Рыфмалагіёну»:

**Писах в начале по языку тому,
Иже свойственный бе моему дому.
Таже увидев многу пользу быти,
Словенскому ся чисту учити.**

Ён праявіў сябе таксама як таленавіты палітык, да меркаванняў якога прыслухоўваліся перадавыя дзяржаўныя дзеячы з царскага акружэння.

Памёр Сімяон Полацкі ў 1680 годзе ў Маскве.

Гаворачы пра светапогляд слаўнага сына беларускай зямлі, неабходна адзначыць, што іменна ў творах С. Полацкага грамадска-палітычныя і этычныя праблемы таго часу атрымалі найбольш канцэнтраванае ўвасабленне.

Цэнтральнае месца ў яго грамадска-палітычных поглядах займала ідэя ўз'яднання Беларусі і Украіны з Расіяй. Ва ўмовах усенароднай барацьбы беларускага і ўкраінскага народаў супраць польскіх магнатаў гістарычная заслуга мысліцеля заключалася

колькасць настаўнікаў, выхоўваць аічынных вучоных. Таму ён і сам амаль усё сваё жыццё вёў актыўную педагогічную дзейнасць, удасканальваў метады і прыёмы педагогікі, напісаў праграмы, склаў падручнікі.

Незадоўга да смерці па даручэнню цара Фёдора Аляксеевіча С. Полацкі склаў статут Акадэміі — першай вышэйшай навучальнай установы Расіі, якую меркавалася адкрыць у Маскве. Гэтая ідэя мысліцеля была ажыццёўлена ў 1687 годзе (пасля смерці С. Полацкага), з адкрыццём Славяна-грэка-лацінскай акадэміі, у якой атрымаў адукацыю М. Ламаносаў. Потым вялікі рускі вучоны ўспамінаў, што іменна па творах Сімяона Полацкага ён упершыню пазнаёміўся з рускім вершаскладаннем.

Глыбокае асветленне ў творах С. Полацкага знайшлі этычныя праблемы. С. Полацкі страсна прапагандаваў патрыятызм, праслаўляў любоў да працы, дружбу паміж народамі, асуджаў неўчтва і дэспатызм, пісаў аб грамадзянскім абавязку і справядлівасці, сумленнасці і мужнасці, пастаянна вучыў дабрачыннасці. Так, у вершы «Чэсць» ён пісаў:

Родителей на сына честь не

прежодает,

Аще добродетелей их не

порождает.

Лучше честь собой комуждо

стяжати,

Нежели предков си честию снати.

Філасаф заклікаў выхоўваць высокую мараль асабістым прыкладам, высакароднымі, дастойнымі чалавека ўчынкамі:

Мнози к добротам инех увещают,

Сами же оных ни мало творяют.

Сни подобны суть звонам

звонящим

В церковь зовущим, самим не

входящим.

Значны след пакінуў С. Полацкі і ў гісторыі эстэтычнай думкі рускага і беларускага народаў. Разам з перадавым рускім мастаком XVII стагоддзя Сімонам Ушаковым (1626—1686), з якім ён цесна зблізіўся ў Маскве, С. Полацкі вёў паслядоўную барацьбу за ўнясенне ў мастацтва рэалістычных тэндэнцый. Пяру С. Полацкага належыць першы ў Расіі трактат па

Дыпломнай работай студэнта Беларускага тэатральна-мастац-

кага інстытута В. СЛАВУКА ста-

казкі «Удовін сын». Мастацкім быў вядомы беларускі графік

ілюстрацыі да народнай кіраўніком будучага мастака В. ШАРАНГОВІЧ.

НА ЗДЫМКАХ: В. СЛАВУК. Ілюстрацыі да кнігі «Удовін сын».

ПЯЮЦЬ У СТАЛІЦЫ САЛАЎІ

Калі надышлі прыцемкі, у самым цэнтры сталіцы раптам заспяваў салавей. Сярод ззяючых агнёў і гарадской мітусні голас яго гучаў дзіўна і нязвычайна. Спыняліся прахожыя, што вечна спяшаюцца, і ўслухоўваліся ў гукі даўно забытай гараджанамі песні.

Старажылы-мінчане помняць, што салаўі некалі жылі ў вербалозах ля Свіслачы. Але аднойчы на бераг ракі прыйшлі будаўнікі. Вышынныя будынкi пачалі наступ на салаўіныя ўладанні. І неўзабаве спевакі зніклі. Калі ж адшумела вялікая будоўля, птушкі вярнуліся.

Цяжка ім прыстасавацца да новых умоў. Але спрадвечная цяга да родных мясцін дапагае пераадолець перашкоды.

Нямногія ведаюць, што ў буйным прамысловым Мінску жывуць, гэта значыць гняздзяцца і выводзяць патомства, каля 50 розных відаў птушак. Зранку ў кожным парку і скверы Мінска можна чуць жаццярадасны «бой» жыхара нашых лясоў — берасцянікі, меладыхныя гукі флейтавай песні валасянікі-чорнагалоўкі. А калі над возерам Батанічнага сада, што ў самым цэнтры горада, апусціцца вечар, цудоўным дапаўненнем яму будуць песні заранкі і перасмешніка.

Не ўсе птушкі вымагаюць зеляніны і ціхіх паркаў. Вераб'і, галубы і галкі жывуць у дварах і на вуліцах — заўсёды побач з чалавекам.

Не такім ужо дрэнным аказалася горад і для некаторых іншых птушак, якія з'явіліся і прыжыліся ў тых шыротах, дзе раней іх ніколі не было. Так, напрыклад, канарэчны ўжорок прыляцеў да нас з Заходняй Еўропы, а стройны прыгожы голуб — кольчатая горліца — з Сярэдняй Азіі. Насельнік горных раёнаў — гарышчэчкі-чарнушка выдатна адчувае сябе ў раёнах мінскіх новабудоўляў.

Часта адносіны птушак да горада, да чалавека залежаць

ад пары года. Некаторыя, праўда, гаспадарыць у горадзе круглы год. Іншыя клопаты аб патомстве прыводзяць сюды летам. А ёсць птушкі, якія гасцяць толькі зімой. Увосень над горадам разам з жоўтай лістотай кружаць птушыныя чароды, і мы можам сустрэць новых гасцей: чыжоў, аўсянак, качак, кулікоў. Прыпынак у горадзе — гэта кароткая перадышка на іх далёкім і нялёгкім шляху.

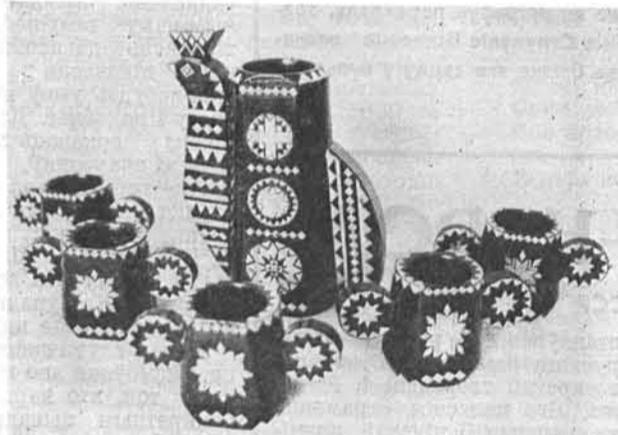
Наперадзе зіма — самы цяжкі для птушак час года. Вядома, у вырай паляцяць не ўсе. Побач з намі застануцца прызнаныя зімоўшчыкі: вераб'і, сініцы, снегіры. Але і не ўсе тыя, каго мы прывыклі лічыць пералётнымі, пакінуць родныя месцы. Больш цёплы клімат горада (тэмпература ў ім на 3—4 градусы вышэй за навакольную), мноства «птушыных домікаў» і кармушак, зробленых на балконах і падваконніках, у парках, а таксама трубы і гарышчы дамоў, дзе можна ўкрыцца на начлеж халоднымі ночамі, — вось асноўныя прычыны таго, што гракі, шпакі, заранкі і дразды з году ў год зімуюць у Мінску.

**А. КАЗУЛІН,
Б. ЯМІНСКІ.**

Бадай, кожны, хто прыедзе ў Беларусь, абавязкова купіць і павязе дамоў сувенір, які будзе нагадваць яму аб зялёным азёрным краі. Брэсцкая фабрыка сувеніраў — адно з прадпрыемстваў, дзе вырабляюцца арыгінальныя і унікальныя рэчы: лялькі з саломкі, фігуркі, вытанчаныя з дрэва і па-мастацку распісаныя, інкруставаныя талеркі, шкатулкі, жаночыя сумачкі з чароту.

Дарэчы, тканіна, з якой вырабляюцца сумкі, тэцця на старажытных кроснах, і працуюць на іх народныя ўмельцы. **НА ЗДЫМКАХ:** цэх фабрыкі сувеніраў; талерка з алімпійскай сімволікай; вінны набор «Птушка».

ПОРТ УПЕРШЫНЮ У МІНСКУ

У сталіцы Беларусі адкрыўся чэмпіянат СССР па шахматах сярод мужчын (вышэйшая ліга). Спартыўцы такога рангу ў рэспубліцы праводзяцца ўпершыню.

Вялікую цікавасць выклікае выступленне ў турніры экс-чэмпіёна свету Міхаіла Таля. Ён шэсць разоў быў чэмпіёнам СССР. Выдатны поспех у нядаўна прайшоўшым міжканальным турніры дазваляе меркаваць аб выдатнай спартыўнай форме экс-чэмпіёна свету.

Званне чэмпіёна СССР, заваяванае ў леташнім чэмпіянаце, будзе абараняць гросмайстар Віталь Цяшкоўскі з Омска.

Львоўскі гросмайстар Аляксандр Вяляўскі, нягледзячы на маладосць, ужо быў чэмпіёнам СССР і свой высокі клас пацвердзіў у многіх міжнародных турнірах. Алег Раманішын вядомы як шахматыст, які выкарыстоўвае яркую камбінацыйную гульню з арыгінальным трактаваннем шахматных законаў. Ад гэтага таленавітага шахматыста аматары шахмат чакаюць многага.

У чэмпіянаце прымуць удзел такія вядомыя гросмайстры, як Яўген Свешнікаў з Чэлябінска, Юрый Балашоў, Сяргей Макарычаў, Юрый Разуваеў (усе з Масквы).

Звяртае ўвагу ўдзел у чэмпіянаце 16-гадовага школьні-

ка з Баку Гарыка Каспарова. Калі леташнія выступленні Каспарова ў вышэйшай лізе ўспрынялі як сенсацыю, то сёння ён паўнапраўны ўдзельнік. Майстар Г. Каспароў стаў у Мінску, выйграўшы ў 1978 годзе мемарыял А. Сакольскага. Хто ведае, магчыма, наша сталіца будзе для яго шчаслівай, і ён выканае на чэмпіянаце норму гросмайстра.

Шахматыстаў Беларусі будзе прадстаўляць міжнародны майстар Віктар Купрэічык. Яго баявы, бескампрамісны стыль добра вядомы аматарам шахматнай гульні. У В. Купрэічыка таксама ёсць адзін гросмайстарскі бал за перамогу ў міжнародным турніры ў Кіравакане.

У Мінску выступаць таксама дэбютанты — міжнародныя майстры Юрый Анікееў (Нікалаеў), Сяргей Далматаў, Артур Юсупаў (Масква) і Канстанцін Лернер (Адэса).

ВЫПІСВАЙЦЕ «Голас Радзімы»

У 1980 ГОДЗЕ СПАУНЯЕЦЦА 25 ГАДОУ З ДНЯ Выхаду ў СВЕТ ПЕРШАГА НУМАРУ ГАЗЕТЫ «ГОЛАС РАДІМЫ».

ТЫМ, ХТО ІМКНЕЦЦА НЕ ПАРЫВАЕЦЬ СУВЯЗЬ СА СВАЁЙ БАЦЬКАУШЧЫНАЙ, ЗНАЁМІЦЦА З ЯЕ ШТОДЗЕННЫМ ЖЫЦЦЁМ, ГАЗЕТА КОЖНЫ ТЫДЗЕНЬ ПРЫНОСІЦЬ ВЕСТКУ З РОДНАЙ БЕЛАРУСІ.

КАЛІ ВЫ ЖАДАЕЦЕ ВЕДАЦЬ АБ ЭКАНАМІЧНЫМ, ГРАМАДСКА-ПАЛІТЫЧНЫМ І КУЛЬТУРНЫМ ЖЫЦЦІ БЕЛАРУСКАЙ ССР, АБ МІЖНАРОДНЫХ СУВЯЗЯХ РЭС-ПУБЛІКІ, АТРЫМАЦЬ АДКАЗЫ НА ПЫТАННІ, ЯКІЯ ВАС ЦІКАВАЦЬ — ПАДПІШЫЦЕСЯ НА ГАЗЕТУ «ГОЛАС РАДІМЫ».

ПАДАЕМ АДРАСЫ ФІРМ І АРГАНІЗАЦЫЙ, ПРАЗ ЯКІЯ ВЫ МОЖАЦЕ АФОРМІЦЬ ПАДПІСКУ НА 1980 ГОД.

ЗША

Four Continent book Corporation,
156. Fifth Avenue,
New York, N. Y. 10010

ФРГ

5 Köln 1
Folferstraße 2 — Postfach
10 16 10
Kubon und Sagner
8 München 34
Postfach 68

АРГЕНТЫНА

Sr. W. Laszkiewicz
Av. Santa Fe 4977
Buenos Aires (suc. 25)

БЕЛЬГІЯ

Librairie
Du Monde Entier
Rue de Midi, 162
1000 Bruxelles
Agence et Messageries
de la Presse
1, rue de la Petite — Ile
1070 Bruxelles
Les Amitiés
Belgo-Soviétiques
21, rue du Méridien
1030 Bruxelles

АНГЛІЯ

10-2
Collet's Holdings LTD.
Denington Estate
Wellingborough
Northants, England

ІТАЛІЯ

Associazione Italia — URSS
Plazza della Repubblica
4700185 Roma

Libreria
Italia — URSS
Via Edilio Ragglo, 1—10
16 124 Genova

ШВЕЙЦАРЫЯ

Librairie Rousseau
36, rue J.-J. Rousseau
Genève

ЗАХОДНІ БЕРЛІН

«Das europäische Buch»
1000 Berlin 33
Thlelallee 34

ФРАНЦЫЯ

Librairie du Globe
2, rue de Buci
75 — Paris 6e

АУСТРАЛІЯ

C. B. D. Library and
Subscription Service,

Box 4886 G. P. O.
Sydney, N. S. W. 2000

New Era Bookschop at
531 George Street
Sydney 2000.

НОВАЯ ЗЕЛАНДЫЯ

Progressive Books,
14—16,

Darby, Str.,
Auckland C. J.

ГАЛАНДЫЯ

«Pegasus» Boekhandel
Leidsestraat 25
Amsterdam

Ster boek
Visserstraat 23
Gröningen

АУСТРЫЯ

Globus
Vertrieb Ausländischer
Zeitschriften
A-1200 Wien
Höchstädtplatz 3

ФІНЛЯНДЫЯ

Akateeminen Kirjakauppa
Postilokero 128,
Helsinki 10

Kansankulttuuri Oy
Simonkatu 8, Helsinki 10

Rautatiekirjakauppa Oy
Postilokero 248,
Helsinki 10

ВЕНЕСУЭЛА

Distribuidora Progreso
Apartado 14360
Caracas

ШВЕЦЫЯ

A.B.C.E. Fritzes Kungl.
Hovbokhandel
Fredsgatan 2
Stockholm, 16

ІСЛАНДЫЯ

M.J.R.
Píngholtesstraeti, 27
Reykjavík

МЕКСІКА

Ediciones de Cultura
Popular S. A.
San Juan de Letran
No 37-713
Apartado postal No 2352
México D. F.

КАНАДА

Progress Books
487 ADELAIDE St., West,
Toronto 2 B Ont.

У ВАШУ КАЛЕКЦЫЮ

У альбоме «Дзяржаўны мастацкі музей БССР», які выйшаў у выдавецтве «Беларусь» на беларускай, рускай, англійскай і французскай мовах, змешчаны рэпрадукцыі лепшых твораў жывапісу, скульптуры, графікі, тэатральна-дэкарацыйнага і прыкладнага мастацтва з музейнай калекцыі. Значнае месца ў альбоме займаюць работы беларускіх савецкіх мастакоў М. Савіцкага, З. Азгура, В. Цвіркi, А. Бембеля, В. Грамыкі, А. Кашкурэвіча, Я. Зайцава, А. Паслядовіч і інш. Асобны раздзел прысвечаны рускаму дарэвалюцыйнаму мастацтву. Тут змешчаны творы К. Брулова, В. Трапініна, І. Шышкіна, І. Рэпіна, П. Трубяцкага, С. Канёнкава і іншых мастакоў. Уступны артыкул знаёміць чытача з гісторыяй стварэння музея, з яго набыткамі.

РЭДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ

НАШ АДРАС:

МІНСК-ГСП, ЛЕНІНСКІ ПРАСПЕКТ, 44.
ТЭЛЕФОНЫ: 33-01-97, 33-02-80, 33-03-15, 33-16-56, 33-07-82.

Ордэна Працоўнага Чырвонага Сцяга друкарня выдавецтва ЦК КП Беларусі.
Зак. 1938